

Inhoudstafel

Woord vooraf	2
Inhoudstafel	9
DEEL1: Pesten en geweld op school: hefboomen voor een krachtig schoolbeleid	13
HEFBOOM 1: De noodzaak van een daadkrachtig beleid	17
1. Waarom een stevig en daadkrachtig beleid zo belangrijk is?	17
1.1. Anticiperen loont	17
1.2. Hoe komen tot ‘een goed ontwikkeld beleidsvoerend vermogen’?	18
1.3. Kiezen voor samenwerking	19
2. Toetsingsinstrument voor de inschatting van het beleidsvoerend vermogen van scholen	22
2.1. Toelichting bij hefboominstrument 1	22
2.2. Doelen	22
2.3. Werkwijze en praktische hints	23
2.4. Het toetsingsinstrument: indicatieve lijst voor het inschatten van het beleidsvoerend vermogen van de school	24
2.5. Voor wie verder mikt	25
HEFBOOM 2: De keuze voor een integrale aanpak: whole school approach	31
1. De eigenheid van de whole school approach	31
1.1. Wat bedoelt men met een whole school approach (integrale of school-omvattende aanpak?)	31
1.2. Dubbele beweging	32
1.3. Vier dynamiserende ‘Knooppunten’ (D. Ofman)	36
2. Draaiboek voor het optimaliseren van de aanpak van pesten en geweld op school	38
2.1. Toelichting bij hefboominstrument 2	38
2.2. Draaiboek voor het optimaliseren van de aanpak van pesten en geweld op school	40
HEFBOOM 3: Een goed gekozen preventiekader draagt bij tot een krachtig preventiebeleid	95
1. Een goed gekozen preventiekader: waar gaat het om?	95
1.1. Voorkomen is beter dan genezen	95
1.2. Preventie gedefinieerd	96
1.3. Preventie gewikt en gewogen	98
1.4. Kiezen tussen meerdere preventiekaders	99
2. De preventiepiramide als oriënterend toetsingsinstrument	105
2.1. Toelichting bij het instrument	105

2.2 Doelen	106
2.3 Werkwijze	106
2.4 Instrument ter ondersteuning van het preventiebeleid van de school	109
2.5 Extra informatie	112
HEFBOOM 4: De meerwaarde van een herstelgerichte schoolcultuur	113
1. De herstelrechtelijke benadering: theoretische toelichting	113
1.1 Herstelrecht: een succesvol alternatief?	113
1.2 De herstelgerichte filosofie	114
1.3 Inbedding in schoolcultuur	119
2. Toetsingsinstrument ‘Herstelgericht werken op school’	122
2.1 Toelichting bij het instrument	122
2.2 Doelen	122
2.3 Werkwijze	122
2.4 Toetsingsinstrument voor het beoordelen van het herstelgericht karakter van het tuchtbeleid op school	123
2.5 Meer informatie	126
DEEL 2: Nuttige instrumenten bij het uitwerken, versterken en/of heroriënteren van het schoolbeleid	127
HOOFDSTUK 1: Verbondenheid als fundament voor een positieve en respectvolle schoolcultuur	130
1. Situering en kernideeën	130
2. Doelen	133
3. Bouwsteen 1: Werken aan verbondenheid op klas- en schoolniveau	133
Opdracht 1	134
Opdracht 2	136
Opdracht 3	138
HOOFDSTUK 2: Doelgericht aan de slag met de actiecirkel	140
1. Nood aan praktische houvast?	140
2. Bouwsteen 2: De actiecirkel	141
HOOFDSTUK 3: Sleutelen aan de leerkrachtstijl: zelfsturing bij vijf pedagogische vaardigheden (Patterson).	145
1. Leerkrachtstijl: sleutelfactor bij de aanpak van probleemgedrag	145
2. Vijf pedagogische vaardigheden	146
3. Bouwsteen 3: Evalueren en bisturen van de persoonlijke leerkrachtstijl	151
HOOFDSTUK 4: Pesten op school: wat weten we er van?	156
1. Pesten op school: in de spiegel kijken	156
2. Bouwsteen 4: Checklist ‘Pesten en geweld op school’	157

HOOFDSTUK 5: Kiezen voor herstelgerichte interventies	170
1. Herstelgerichte methodieken	170
2. Een gevarieerd aanbod	171
2.1 Bouwsteen 5: Hergo op school	171
2.2 Bouwsteen 6: Peerbemiddeling: Leerlingen in de rol van bemiddelaar bij ruzies en conflicten	178
HOOFDSTUK 6: Niemand die er om vraagt: een crisissituatie	181
1. Moeilijk gaat ook	181
2. Crisismanagement en crisiscommunicatie	181
3. Bouwsteen 7: Een rits adviezen en tips	182
3.1 Preventie: zorg voor een crisisplan	182
3.2 Crisiscommunicatie	183
Deel 3: Pesten en geweld op school: een theoretische verkenning.	185
Inleiding	186
HOOFDSTUK 1: Pesten en geweld op school: waar gaat het om?	188
1. Met vallen en opstaan	188
2. Probleemgedrag op school: waar hebben we het over?	190
3. Pesten op school: definitie	194
4. Geweld op school: definitie	199
HOOFDSTUK 2: Pesten op school: hoe groot is het probleem?	203
1. Pesten	203
2. Cyberpesten	206
HOOFDSTUK 3: Schoolgeweld: hoe groot is het probleem?	209
1. Schoolgeweld: Een groeiend probleem?	209
2. Jongerengeweld becijferd	210
3. (On)veilig op school?	212
HOOFDSTUK 4: De aanpak van pesten en geweld: beleidsoriënterende uitgangspunten	215
1. Probleemgedrag heeft vele oorzaken (over de multi-causaliteit van probleemgedrag)	216
2. Blijven kijken naar het kind/de jongere achter het probleemgedrag	219
3. Streng versus soft: een fout debat	222
4. Problemen aanpakken doe je samen	224
5. Het gaat om methodieken gekoppeld aan een veranderingsproces	227
6. De noodzaak van een daadkrachtig schoolbeleid	228
SAMENVATTING DEEL 3	229

Algemeen besluit

231